

Культенко В.П.
kultenko@ukr.net

кандидат філософських наук, доцент, доцент
кафедри філософії та міжнародної комунікації
Національного університету біоресурсів і
природокористування України
м. Київ, Україна

МЕТОДИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Опанування методикою сучасного наукового дослідження орієнтує молодих науковців на продукування нових ідей та виконання оригінальних досліджень, досягнення високих наукових результатів, створення нових знань. Розуміння методики забезпечує формування цілісного уявлення про науково-дослідний процес, про логіку його побудови, формує здатність виконувати дослідження на засадах академічної доброчесності та критичного мислення, продукувати нові ідеї, формулювати і перевіряти наукові гіпотези, а також успішно апробувати та оприлюднювати та кваліфіковано презентувати й захищати результати науково-дослідної роботи.

Важливим завданням освітньо-наукового процесу є розвиток у молодих науковців творчого критичного та самостійного мислення, що дозволить їм вийти за межі наперед заданих схем та мисленнєвих структур, робити сміливі наукові висновки, переходити від загальновідомого знання до новацій та відкриттів, збагачувати вітчизняну та світову науку новими знаннями. Методика наукового дослідження базується на цілісному розумінні науки як особливого масиву знання та спеціально організованого пізнавального процесу, що обумовлюється як суто науковими, так і соціальними потребами й чинниками.

Методика наукового дослідження передбачає послідовне та поетапне опанування ряду наукових та фахових компетенцій. Головний акцент робиться на свободі наукової творчості, активному і творчому застосуванні методів наукових досліджень (при цьому жорсткої кореляції між методами та галуззю знання вже

немає), на вмінні працювати з різними джерелами інформації; аналізувати, вишукувати, обробляти, та систематизувати інформацію, розуміти особливості застосування методик, зокрема, авторських. Успіх наукового дослідження досягається за умови розуміння особливостей структури наукової роботи, зв'язку структури із змістом та використовуваними методами. Усвідомлення зв'язку між окремими частинами дослідження забезпечує коректність формулювань, сприяє організації самоперевірки відповідності матеріалів дослідження встановленими вимогам, дозволяє обґрунтовано викладати результати наукових досліджень та критично оцінювати якість роботи.

На етапі побудови стратегії наукового дослідження формуються навички планування як регламентації послідовності роботи дослідника, які допомагають при виборі теми дослідження враховувати особливості класичних та сучасних стратегій наукової творчості. Важливою складовою фахової компетентності є оволодіння науковою мовою, понятійно-категоріальним апаратом, Теорією наукової аргументації тощо. В процесі пошуку, накопичення та обробки наукової інформації забезпечується знання шляхів бібліографічного пошуку першоджерел, вміння працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, наукометричними платформами; розрізняти та розуміти критерії достовірності інформації. Важливою складовою наукової творчості є робота над статтями та доповідями, які повинні бути оригінальними й придатними для опублікування з дотриманням правил цитування, стандартів та вимог науковості.

Молодим науковцям слід зважати на той факт, що сучасний процес наукової творчості відбувається в глобальному світі, що ставить перед дослідниками завдання міжнародної кооперації, узгодження проблематики власних досліджень з дослідженнями інших вчених на всіх рівнях, з глобальними потребами та викликами часу. Це вимагає від молодих вчених набуття навичок роботи з сучасними наукометричними міжнародними базами; використовувати новітні інформаційні та комунікаційні технології у науковій та педагогічній діяльності; розуміти та аналізувати зв'язок між науковою активністю й статусом науковця; розуміти

формотворчі чинники наукометричних показників діяльності вченого; правила та умови наукової співпраці тощо.

Глобальна наукова мережа та міжнародне наукове співробітництво відкривають перед науковою молоддю можливості виходу на більш високий рівень діяльності через укладення рамкових угод, участь в міжнародних програмах наукових досліджень, в наукових проектах, грантах та конкурсах. Для успішної реалізації себе на міжнародному рівні та для підвищення власного наукового статусу молодий науковець має розуміти логіку розгортання міжнародної наукової мобільності, володіти навичками участі у критичному діалозі та вмінням зацікавлювати результатами дослідження, дотримуватись правил наукової етики та академічної доброчесності, розуміти їхню роль у науковій діяльності та загальній перспективі розвитку науки й соціуму.

Таким чином, можемо констатувати, що в сучасному глобальному світі істотно змінюються акценти в системі освітньо-наукової діяльності. Вона має бути зорієнтована щонайперше на формування інтелектуальної активності та відповідальності молодих спеціалістів. Сучасний світ потребує науковців з інноваційним критичним мисленням, здатних до самоосвіти та розвитку протягом усього життя, до творчого осмислення та застосування набутих знань.